

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om pension för lantbruksföretagare ändras. Propositionen grundar sig på regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering, enligt vilket projektet Ta hand om bonden ska bli en bestående verksamhetsmodell. Syftet med propositionen är att stödja lantbruksföretagarnas arbetsförmåga, förebygga arbetsförmåga hos lantbruksföretagare och förlänga lantbruksföretagarnas tid i arbetslivet.

Enligt förslaget ska det i lagen om pension för lantbruksföretagare föreskrivas om tjänster för tidigt stöd för lantbruksföretagare. Den som ordnar tjänsterna föreslås vara Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt. Tjänsterna omfattar rådgivnings- och handledningstjänster som ges av rådgivare för arbetsförmågan, köptjänstförbindelser för sakkunnigtjänster inom mental hälsa som ges efter prövning, upprätthållande och utveckling av modellen för tidigt stöd och av det nätverk som genomför modellen för tidigt stöd samt utbildningar, digitala tjänster och kommunikation med anknytning till tjänsterna. Det föreslås att staten ska ersätta kostnaderna för tjänsterna inom ramen för det anslag som anvisats för ändamålet i statsbudgeten. Tjänster för tidigt stöd ska ordnas för lantbruksföretagare, dvs. gårdsbruksidkare, renskötare och fiskare, som är försäkrade enligt lagen om pension för lantbruksföretagare.

I lagen om pension för lantbruksföretagare föreslås det dessutom vissa ändringar av teknisk natur.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2025 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 december 2024.

Lag

om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006) 114 § 1 mom. 7 punkten, *ändras* 9 a § 2 mom., sådant det lyder i lagarna 75/2016 och 1271/2018, 114 § 1 mom. 10 punkten, sådan den lyder i lag 876/2015, 114 § 2 mom., 131 § 2 mom., sådant det lyder i lag 912/2008 och 143 § 1 mom. 1 punkten, sådan den lyder i lag 1271/2018, samt *fogas* till 114 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lagarna 1239/2014 och 876/2015, en ny 11 punkt och till lagen nya 115 a och 115 b § som följer:

9 a §

Bestämmelser som gäller stipendiater

För stipendiater och stipendiefinansierat arbete gäller dock inte det som föreskrivs i denna lags

1) 3 § om lantbruksföretagare, 4 § om lantbruksföretagares familjemedlem, 5 § om lantbruksföretagare i ett aktiebolag eller i en annan sammanslutning, 6 § om brukningsenhet, 7 § om lantbruksföretagarverksamhet som faller utanför lagens tillämpningsområde, 8 § om lantbruksföretagarverksamhet utomlands, 10 § om att teckna försäkring för lantbruksföretagare, 12 § om pensionsanstaltens skyldighet att utöva tillsyn samt tvångsförsäkring för lantbruksföretagare, 13 § om försäkring när lantbruksföretagaren inte uppfyller nedre gränsen för försäkring eller när lantbruksföretagaren får ålderspension, 14 § om fastställande och justering av arbetsinkomsten, 15 § om brukningsenhetens arbetsinkomst, 16 § om arbetsinkomsten av odlad jordbruksmark, 17 § om arbetsinkomsten av växtlig skogsmark, 18 § om fördelning av arbetsinkomsten från brukningsenheten, 19 § om arbetsinkomsten för lantbruksföretagares familjemedlem, 20 § om renägars arbetsinkomst och 21 § om arbetsinkomsten för lantbruksföretagare som får invalidpension,

2) 24 § om försummelseavgift och 26 § 2–4 mom. om lantbruksföretagarens ansvar för arbetspensionsförsäkringsavgifterna,

3) 115 § om Lantbruksföretagarnas pensionsanstalts uppgifter som hänför sig till företagshälsovården för lantbruksföretagare, 141 § om lantbruksföretagarnas skyldighet att lämna uppgifter och 144 § om gårdsbesöksregistret för företagshälsovården för lantbruksföretagare, och

4) 115 a § om tjänster för tidigt stöd för lantbruksföretagare.

114 §

Lantbruksföretagarnas pensionsanstalts uppgifter

Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt har till uppgift att sköta

10) uppgifter i anslutning till i lagen om företagshälsovård (1383/2001) avsedd företagshälsovård för lantbruksföretagare, på det sätt som föreskrivs i denna lag samt i lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar, och

11) tjänster för tidigt stöd för lantbruksföretagare på det sätt som föreskrivs i denna lag.

Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt har det primära ansvaret för rådgivningen i ärenden som hör till tillämpningsområdet för de lagar som nämns i 1 mom. 1–8 och 11 punkten.

115 a §

Tjänster för tidigt stöd för lantbruksföretagare

Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt ordnar de tjänster för tidigt stöd för lantbruksföretagare som avses i 114 § 1 mom. 11 punkten för lantbruksföretagare som är försäkrade enligt denna lag. Med lantbruksföretagare som är försäkrade enligt denna lag jämföras vid ordnande av tjänsterna personer som varit försäkrade enligt denna lag och vars försäkring har avslutats på grund av en pension eller förmån som beviljats på basis av arbetsförmåga på viss tid. Syftet med tjänsterna är att stödja lantbruksföretagarnas arbetsförmåga, förebygga arbetsförmåga hos dem och förlänga deras tid i arbetslivet.

Tjänster för tidigt stöd för lantbruksföretagare omfattar

1) rådgivnings- och handledningstjänster med anknytning till lantbruksföretagares arbetsförmåga som ges av rådgivare för arbetsförmågan som är anställda vid Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt,

2) köptjänstförbindelser för sakkunnigtjänster inom mental hälsa som Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt ger lantbruksföretagare efter prövning,

3) upprätthållande och utveckling av en modell för tidigt stöd för lantbruksföretagare och av ett nätverk som genomför modellen för tidigt stöd,

4) ordnande av utbildningar och digitala tjänster för att stödja arbetsförmågan och förebygga arbetsförmåga samt kommunikation i anslutning till tjänsterna för tidigt stöd för lantbruksföretagare.

Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt får för ordnande av de tjänster som avses i 2 mom. 1 och 2 punkten behandla sådana personuppgifter som pensionsanstalten har fått för verkställigheten av de uppgifter som avses i 114 § 1 mom. eller som har uppkommit vid verkställigheten av dessa uppgifter och som är nödvändiga för att tjänsten i fråga ska kunna ordnas på tillbörligt sätt. Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt får för ordnande av de tjänster som avses i 2 mom. 3 och 4 punkten behandla sådana personuppgifter som pensionsanstalten har fått för verkställigheten av de uppgifter som avses i 114 § 1 mom. eller som har uppkommit vid verkställigheten av dessa uppgifter och som är nödvändiga för att tjänsten i fråga ska kunna ordnas på tillbörligt sätt och som inte hör till de särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9 i dataskyddsförordningen. I de i 1 mom. 4 punkten avsedda digitala tjänster som Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt erbjuder försäkrade får det dock behandlas sådana personuppgifter som hör till de särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9 i dataskyddsförordningen och andra personuppgifter, om användaren av en tjänst själv lämnar uppgifterna direkt för användning i tjänsten.

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet utfärdas närmare bestämmelser om förutsättningar för köptjänstförbindelser, villkoren för användning av köptjänstförbindelser, användningsändamålen för köptjänstförbindelser, köptjänstförbindelsers maximivärde, det högsta antalet köptjänstförbindelser per klient samt förvaring av köptjänstförbindelser och handlingar som hänför sig till dem.

I Lantbruksföretagarnas pensionsanstalts avgöranden om sådana köptjänstförbindelser som avses i 2 mom. 2 punkten får ändring inte sökas genom besvär.

115 b §

Statlig ersättning för kostnaderna för tjänster för tidigt stöd för lantbruksföretagare

Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt ersätts av statens medel för kostnaderna för de tjänster som avses i 115 a § inom ramen för det anslag som anvisats i statsbudgeten. Ersättningen betalas månatligen till Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt. Betalningen ska stå till Lantbruksföretagarnas pensionsanstalts förfogande den första bankdagen i varje kalendermånad.

131 §

Upplysningar som skall ges om pensionsanstaltens verksamhet

Social- och hälsovårdsministeriet och finansministeriet har rätt att inom skälig tid som dessa bestämmer få även annan skriftlig utredning över pensionsanstaltens verksamhet, och de kan även på annat sätt granska anstaltens verksamhet. Samma rätt gäller för Pensionsskyddscentralen i fråga om i 1 mom. 1 punkten avsedda pensioner och andra förmåner samt de uppgifter som ligger till grund för dem samt för jord- och skogsbruksministeriet och Livsmedelsverket i fråga om verksamhet som avses i 1 mom. 2 punkten.

143 §

Pensionsanstaltens och Pensionsskyddscentralens rätt att få uppgifter för verkställigheten av uppgifter enligt denna lag

Trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller rätten att få uppgifter har Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt och Pensionsskyddscentralen rätt att av

1) Skatteförvaltningen och den registermyndighet som avses i lagen om livsmedelsförvaltningens informationsresurs (560/2021) få de uppgifter som är nödvändiga för verkställandet av uppdrag enligt denna lag, och

Denna lag träder i kraft den xx xxxx 20xx.
Tjänster enligt 115 a § ordnas dock först från och med den 1 januari 2025.

Helsingfors den xx xxxx 20xx

Statsminister

Petteri Orpo

Minister för social trygghet Sanni Grahn-Laasonen

Social- och hälsovårdsministeriets förordning

om köptjänstförbindelser för tjänster för tidigt stöd för lantbruksföretagare

I enlighet med social- och hälsovårdsministeriets beslut föreskrivs med stöd av 115 a § 4 mom. i lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006):

1 §

Förutsättningar för köptjänstförbindelser samt köptjänstförbindelsers maximivärde

Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt kan efter prövning på rekommendation av en rådgivare för arbetsförmågan som är anställd vid pensionsanstalten ge en lantbruksföretagare en i 115 a § 2 mom. 2 punkten i lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006) avsedd köptjänstförbindelse för köp av sakkunnigtjänster inom mental hälsa. Vid prövningen beaktas lantbruksföretagarens behov av hjälp och tjänstens ändamålsenlighet med tanke på stödjandet av arbetsförmågan.

En lantbruksföretagare kan ges högst två köptjänstförbindelser under en period av fem kalenderår från det att den första köptjänstförbindelsen gavs.

Maximivärdet för en köptjänstförbindelse är 500 euro.

2 §

Användning av köptjänstförbindelser

En lantbruksföretagare får med varje köptjänstförbindelse köpa sakkunnigtjänster inom mental hälsa från endast en tjänsteproducent. Med sakkunnigtjänster inom mental hälsa avses tjänster som tillhandahålls av psykoterapeuter, psykologer, psykiatriska sjukskötare eller specialläkare i psykiatri.

Köptjänstförbindelsen är personlig. När köptjänstförbindelsen används för par- eller familjeterapi kan dock också en närstående till den som fått köptjänstförbindelsen delta. Mervärdesskattens andel kan inte betalas med köptjänstförbindelsen. Köptjänstförbindelsen ska användas inom tolv månader från det att den gavs.

3 §

Förvaring av köptjänstförbindelser

Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt ska förvara köptjänstförbindelserna och de handlingar som hänför sig till dem i sex år från utgången av det år då den tjänst som erhållits genom köptjänstförbindelsen har köpts.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2025.